Yleistyneen ahdistuneisuushäiriön, paniikkihäiriön ja sosiaalisen tilanteiden pelon diagnostiset kriteerit

Kaavio | 7.1.2019

YLEISTYNYT AHDISTUNEISUUSHÄIRIÖ
Korostunutta jännittyneisyyttä, huolestuneisuutta ja pelokkuutta suhteessa arkipäivän tapahtumiin ja ongelmiin, kesto ≥ 6 kk

PANIIKKIHÄIRIÖ
Toistuvia paniikkikohtauksia ennaltaarvaamattomissa ja vaihtelevissa tilanteissa

SOSIAALISTEN TILANTEIDEN PELKO
Huomattava pelko huomion kohteeksi joutumisesta tai siitä, että oma käytös olisi sosiaalisesti nöyryyttävää. Huomattava pyrkimys välttää näitä tilanteita

KAIKILLE HÄIRIÖILLE YHTEISET OIREET
Yleistyneessä ahdistuneisuushäiriössä ja paniikkihäiriössä ≥ 4 seuraavista oireista (yleistyneessä ahdistuneisuushäiriössä oireista 1–22), joista yhden täytyy olla jokin oireista 1–4 ja sosiaalisten tilanteiden pelossa ≥ 2 seuraavista oireista sosiaalisissa tilanteissa:

Sympaattisen hermoston aktivaatio-oireet
(1) sydämentykytys, sydämen hakkaamisen tunne tai kohonnut pulssi
(2) hikoilu
(3) vapina
(4) suun kuivuminen, joka ei johdu nestehukasta tai lääkityksestä

Rinnan ja vatsan alueen oireet
(5) hengitysvaikeudet
(6) tukehtumisen tunne
(7) rintakipu tai epämiellyttävä tunne rinnassa
(8) pahoinvointi tai vatsakipu (esim. vatsanväänteet)

Psyykkiset oireet
(9) pyörryttävä, huimaava, sekava tai horjuva olotila
(10) tunne siitä, että ympäristö on epätodellinen (derealisaatio) tai että itse on kuin jossain kaukaisuudessa tai "poissa tästä maailmasta" (depersonalisaatio)
(11) itsehallinnan menettämisen, sekoamisen tai tajunnan menettämisen pelko
(12) kuolemanpelko

Yleisoireet
(13) kuumat aallot tai vilunväristykset
(14) ihon puutuminen tai pistely

Yleistynyt ahdistuneisuushäiriö
Jännitysoireet
(15) lihasjännitys, -säryt tai -kivut
(16) levottomuus ja kykenemättömyys rentoutua
(17) hermostuneisuuden tunne
(18) nielemisvaikeudet tai palan tunne kurkussa

Muut oireet
(19) korostuneet reaktiot yllättävissä tilanteissa tai herkkyys pelästyä
(20) keskittymisvaikeudet tai mielen tyhjäksi pyyhkiytyminen ahdistuksen tai huolestuneisuuden takia
(21) jatkuva ärtyneisyys
(22) huolestuneisuuden aiheuttama nukahtamisvaikeus

Paniikkihäiriössä
ei muita kriteerejä

Kaikki häiriöt haittaavat toimintakykyä.

Sosiaalisten tilanteiden pelossa
lisäksi todetaan jokin seuraavista oireista:
(1) punastuminen tai vapina
(2) oksentamisen pelko
(3) virtsaamisen tai ulostamisen pelko tai tihentynyt tarve

Ahdistuneisuus- tai välttämisoireet aiheuttavat huomattavaa tuskaisuutta ja henkilö tunnistaa, että oireet ovat tilanteisiin nähden kohtuuttomia tai epätarkoituksenmukaisia.

Oireet rajoittuvat kokonaan tai pääasiassa pelkoa aiheuttaviin tilanteisiin tai niiden ajattelemiseen.

Mukailtu lähteestä Viikki M, Leinonen E. Ahdistuneisuushäiriöiden diagnostiikka ja lääkehoito perusterveydenhuollossa. Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim 2015;131(6):583–90.

Perustuu 7.1.2019 julkaistuun Käypä hoito -suositukseen
Ahdistuneisuushäiriöt

© Suomalainen Lääkäriseura Duodecim
www.kaypahoito.fi